

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglaš: enostopna mm vrsta za
enkrat 280 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Plačano do:
Licejalna knjižnica

Uredništvo:
Wolfova ulica 1A. Telefon 360
Uprava:
Pavšalni franko. — Telefon 44.
Ljubljana.
iši se ne vračajo.
em je priložiti znak.
za odgovor.

Naša vlada zahteva suverenost reške države in izvedbo rapalske pogodbe. — Italija se boji za svoj prestiž.

ITALIJANSKA VLADA DEMENTIRA PROTEST NAŠE VLADE. — POMNOŽITEV NAŠIH ČET OB REŠKI MEJI. — PROVIZORNA VLA DA NA REKI. — ITALIJA JE NE PRIZNAVA. — ITALIJANSKO ČASO PISJE ZA IZVEDBO RAPALSKO POGODBE.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Vlada je poslala noto italijanskemu kabinetu v zvezi z dogodki na Reki, v kateri zahteva, da mora suverenost reške države ostati nedotakljiva in da se morajo izvesti vse določbe rapalskega dogovora.

Rim, 7. marca. (Izv.) Agenzia Stefani dementira vest pariških listov, da je jugoslovanska vlada protestirala v Rimu zaradi dogodkov na Reki in do stavlja, da je beograjska vlada le opozorila Italijo, da bi ti dogodki utegnili imeti neljub vpliv na ostala mesta ob Jadrnu.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Vlada je odredila, da se pomnožijo naše obmej ne čete na meji pri Reki, da na ta način vpliva pomirjevalno na razburjeno in zbegano prebivalstvo pred morebitni mi napadi fašistov.

Rim, 7. marca. (Izv.) Na Reki se je konstituirala provizorna vlada, ki ob

stoja iz sedmih članov. Italijanska vla da pa ne priznava tega provizorija.

Rim, 7. marca. (Izv.) Italijanski listi se zavzemajo pri komentiranih o polo žaju, nastalem vsled zadnjih prevratnih dogodkov na Reki, za to, da se spo štuje rapalski dogovor in da se izvrše določbe te pogodbe.

Rim, 7. marca. (Izv.) Italijanski listi ugotavljajo napram vestem pariškega časopisa, da Jugoslavija zoper dogodke na Reki ni protestirala, nego da je le v Rimu izrekla bojazen, da bi dogodki mogli vplivati na jadranska mesta. Listi izjavljajo, da obe državi mirno sodelujeta.

Frankfurt ob Meni, 7. marca. (Izv.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Rima, da se je italijanska vlada postavila na stališče, da se mora izvesti rapalska pogodba in da se mora vzpostaviti mir in red na Reki. Do tega naziranja so jo dovedli, kakor se zatrjuje, razlogi pre stiča.

PROTEST NAR. SOC. STRANKE PROTI ZATVORITVI BOLNIC V SLOVENIJI.

Slovenska Bistrica, 7. marca 1922. (Izv.) Vest, da se zatvori bolnico v Slov. Bistrici je vzbudila med prebi valstvom največje razburjenje. Krajevna organizacija NSS se je obrnila na načelstvo stranke, da potom svojih poslancev najodločneje protestira pri centralni vladi in zahteva, da se ukaz glede zatvoritve bolnice takoj prekli če. (Kakor izvedemo od merodajne str ani, je načelstvo NSS napravilo že vse tozadevne korake.)

REDUKCIJA URADNIŠTVA.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Danes po polodne je zboroval odbor za redukcijo uradništva. Odbor se je postavil na stališče, da se proti državni in protina rodni elementi odpuste iz službe, da se pa pridržuje invalidi in oni, ki so se ude ležili vojne. Odbor je pri računovodstvu za Bosno zmanjšal število uradnikov za 80. (Sedaj nastane vprašanje, kdo da je protidržaven in protinaroden!)

IZ SEJE MUSLIMANSKEGA KLUBA.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Popolndne se je sestal Jugoslovanski muslimanski klub k seji in je razpravljal o protoko lu sporazuma. Novima ministroma se morajo dati potrebna navodila. Izvoje ni so bili delegati kluba za razsodišče glede izplačevanja zaostalega haka. Ker je na današnji seji radikalni klub razpravljati tudi o zahtevah makedon skih muslimanskih poslancev glede ure ditve verskih in prosvetnih ustanov, se nalaga ministru dr. Viloviču in poslan cu Korikutu, da se informirata o izidu te razprave in da stopita v stik z mini strom ver.

PROŠNJA REŠKE JUGOSLOVAN SKE STRANKE NA NAŠO VLADO.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Vlada je prejela danes prošnjo od reške jugo slovanske stranke, v kateri prosi, naj se ministrski svet zavzame za to, da reški fašisti ne upropasti mesta.

IZ SEJE RADIKALNEGA KLUBA.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Radi kalski klub je imel danes sejo, na ka teri je razpravjal o spomeniku musli manov iz Južne Srbije. Sklenil je, iz voliti poseben odbor, ki naj prouči to spomenico in naj potem o tem poro ča klubu. Nato je bil v načelu sprejet predlog muslimanov iz Južne Srbije naj rejs ul ulema ima odsej svoj se dež v Beogradu in ne v Sarajevu in naj se voli na podlagi splošnih volitev. Nadalje je radikalni klub sklenil, naj se uprava vakuvskih posestev prenese iz Sarajeva v Skoplje. — Klub je nato razpravljati o upravni razdelitvi države na oblasti in je bila debata danes kon čana.

OTVORITEV KONFERENCE MALE ANTANTE V BEOGRADU.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Po najno vejših dispozicijah se konferenca stro kovnjakov male antante in Poljske otvori v četrtek dne 9. t. m. dopoldne. Otvoritev se je preložila zato, da se možnost tujim delegacijam, da pravo časno pridejo v Beograd, zlasti z ozi rom na Romune, ki so se zakasnilli radi volitev v romunski parlament.

ROMUNSKA DELEGACIJA ZA PREDKONFERENCNO MALE ANTANTE V BEOGRADU.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Romun ska delegacija, ki bo zastopala Romu nijo na konferenci strokovnjakov male antante in Poljske v Beogradu, je šele danes odpotovala iz Bukarešte in se je zaradi političnega položaja v domovini zakasnila. Delegaciji načeluje romunski poslanik na beograjskem dvoru Eman di, nadalje so v delegaciji bivši finančni minister in bančni ravnatelj Ciriacecu, bivši poslanik Papenu, kot za stopnik železnice nadzornik Caricosta in za vojaške zadeve polkovnik Dimi trescu.

GENOVSKA KONFERENCA SE KONČNOVELJAVNO PRIČNE 10. APRILA.

Rim, 7. marca. (Izv.) Državni pod tajnik v notranjem ministrstvu je spo ročil, da se mednarodna gospodarska konferenca v Genovi končno veljavno otvori dne 10. aprila. (Če le ne bo zo pet ničla odveč.)

PROCES PRAŠKE OBČINE KONTRA KARL HABSBURG.

Praga, 7. marca. (Izv.) Kakor javlja »Večera«, se dne 15. t. m. začne pred tukajšnjim sodiščem razprava o tožbi praške občine zoper Karla Habsburga glede vrnitve posestev, ki jih je cesar Ferdinand II. zaplenil za svojo družino po bitki na Beli gori v tride setletni vojni.

Skrit boj.

Ko je prevzel ministrsko predsedstvo na Francoskem Poincaré, smo izrazili mnenje, da je Poincaréjev kabinet samo prehodni, ker predstavlja še vojno in povojno psihozo, ki bi nevdržno vedla do pretoma z Anglijo in do končne izolacije v Evropi. To so več ali manj jasno namignili vsi angleški listi in je brez ovinkov povedal Steed v svojem odprtem pismu na Gauvainu.

To so hitro razumeli tudi na Francoskem in so se vrgli na protiakcija. Tega jim ne more nihče zameriti. Angliji je danes v obče lahko voditi takozvano samo-gospodarsko politiko, ki ima za cilj vzpostavitev normalnih odnošajev med vsemi evropskimi državami, kar pa zahteva nekako retuširanje meja med zmagovalci in premaganci. Anglija je s pomočjo Nemčije oslabilila Rusijo, vrgla potem Nemčijo na kolena in nima danes resnih tekmovalcev v Evropi. Zato je še hitro uredila spor z Irsko, da se lahko popolnoma posveti svojim prekmorskim nalogam. Angleški cilj je danes mirna Evropa.

Drugače je seveda s Francijo. Francija ve, kaj pomeni sovražna invazija, ona je prestregla prvi strašni udarec združene Nemčije in ima še danes strah v kosteh. Zato bi najraje za večno obdržala Nemčijo v njenem današnjem polo žaju in iztisnila iz nje zadnji vinar vojne odškodnine. Francija ne računa z eventualno nemško miroljubnostjo, ampak samo z nemško — slabostjo. Pri bližno isto je glede Rusije. Sedanji gospodarji Rusije niso voljni vrniti Franciji milijarde, ki jih je posodila carski Rusiji za zgraditev zapadnih strateških železnic, oziroma če bi bili pripravljeni plačati stare dolgove, bi prezentirali v zameno take vsote za rusko vojno pomoč Franciji in za podpiranje Denikina, Wrangla in drugih, da se v najboljšem slučaju francoski dolg saldira. To je bilo gotovo nesprejemljivo za francoski narodni ponos, zato je moral iti Briand tako nepričakovano, ko so zaslužili v Franciji, da je sprejel stališče Lloyd Georgea, ki se oddaljuje vedno bolj od Francozov glede nemške vojne odškodnine in je že prav blizu tega, da prizna sovjetsko Rusijo.

Ko je prišel zopet na ministrski stolec Poincaré in so Francozi videli, da bodo morali ali žrtvovati njega in z njim vred vse lepe sanje na nemško in rusko vojno odškodnino ali pa riskirati izolacijo, kar pomeni deloma isto in še marsikaj hujšega, so ubrali drugo pot. Niso hoteli pustiti samega Poincaréja, da bi dobojeval zmago ali poraz z Lloydom Georgeom, ampak so vpadli Lloyd Georgeu takorekoč v hrbet. Poincaré ima namreč na Angleškem mnogo osebnih in tudi političnih prijateljev. Vsi ti so na migloj iz Francije začeli agitacijo proti Lloyd Georgeu, ki je v zadnjih časih že dobila tak obseg, da je bila sedanja angleška vladna koalicija v veliki nevarnosti in se je govorilo o angleški vladni krizi. Kakor se je videlo, se Lloyd George ni ustrašil te agita cije, ampak je zahteval energično decidirane izjave od konservativcev; in konservativci so se udali. S tem je zaenkrat odstranjena angleška vladna kriza, in s tem končan tih latenten boj med Parizom in Londonom. Ta boj bo nujno zahteval padec enega ministrskega predsednika in nato poraz ali izolacijo Francije.

In od izida tega boja je v veliki meri odvisna usoda Evrope.

Alijagić pred obešenjem.

ALIJAGIĆ ODKLONIL IMAMA. — ODGOVOR NA PROŠNJO ALIJA GIĆEVEGA BRANITELJA DR. POLITEA IN SOCIJALISTIČNE AKA DEMSKE OMLADINE ŠE NI.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Danes je bilo pri sodnem stolu atentatorju po kojnega ministra Milorada Draškovi ča, Aliji Alijagiću, prečitano potrjenje smrtne obsodbe, katero je izrekel mi nistrski svet. Proglasitev potrjenja smrtne obsodbe se je vršila danes ob devetih dopoldne v dvorani sodnega stola, v katero je imelo pristop le omejeno število občinstva. Že od rane ga jutra je bilo poslopje sodnega stola obklojeno od stražnikov, ki so strogo nadzorovali pristp v poslopje. Pred sodiščem se je zbralo mnogo ob činstva, ki ni moglo dobiti vstopnic. Na galeriji se nahajal samo mlajši brat Alijagićev, ki je ves čas jokal. Alija Alijagić je proglašenje potrje nja smrtne obsodbe poslušal zelo mir no in zbrano. Na vprašanje predsedni kovo, ali želi imama (mohamedanski duhovnik), je to ponudbo uljudno od klonil. Predsednik mu je nato nazna nil, da se izvršitev smrtne kazni ne more odgoditi, in naj se pripravi na smrt. Alijagić ni nato ničesar odgovo ril, ampak je samo klonil glavo. Nato se je Alijagić še enkrat ozrl po dvora ni in po galeriji, na kateri je plakal njegov brat, nakar je hitro zapustil dvorano. — Doslej še ni nobenega od govora na prošnjo, ki sta jo Alijagi čev branitelj dr. Politeo in socialistič ne akademске omladine poslala brzo javno kralju za pomilostitev. Smrtna obsodba se izvrši jutri ob šestih zjutraj. Alijagić bo obešen.

Radić za sporazum med Hrvati in Srbi.

RADIĆ NE ZAHTEVA SUVERENE, TEMVEČ LE AVTONOMNO HR VATSKO. — NOVA SPOMENICA HRVATSKEGA BLOKA BEOGRAJ SKI VLADI.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Današnji demokratski listi objavljajo danes in tervju, ki ga je imel včeraj urednik demokratskega »Pančevca«, Mihovil Tomandi s Stepanom Radićem, ki mu je tekotom razgovora dejal, da je po njegovem mnenju sporazum z Beo gradom absolutno potreben. Pri tem pa misli na sporazum, ki ga je treba skleniti z narodom in ne s strankami. Tak sporazum je mogoč edino le na podl. novih volitev. Radić je dejal: Mi nismo nacionalistični šoveni, ker nam je nacionalizem samo sredstvo za širjenje pacifizma in republikanstva in za ustanovitev kmetskih in delavskih pravic. Sporazum se more doseči na temelju ravnopravnosti in bratstva. Stepan Radić je nadalje dejal: Mi ne jahamo na suverenosti hrvatskega na roda. Mi hočemo avtonomijo Hrvatske, ki bo časoma preko konfede racije ali federacije dovedla do popolne ga jugoslovanskega unitarizma. Jaz bi mogel priti do sporazuma tudi z današnjo vladno večino, ker me pri tem ne ovira nobena osebna zapreka. Osebo nimam ničesar proti Pribečeviću, in jaz sem še vedno pripravljen, da z njim skupaj sedem in z njim razpravljam. Radić je nato prešel na znano spomenico hrvatskega bloka in dejal,

da ima ta memorandum že nekaj uspe ha. Pripravljena je že nova občirna spomenica, ki jo bomo v kratkem po slali beograjski vladi. V Genovi, je rekel Radić, bi nastoval skupa in bi s tem pred svetom dckazali, da smo enodušni napram inozemstvu. Naši notranji spori se nim ne bi razpravl jali, ker je to naša interna stvar. Ta enodušen uspeh je potreben zlasti na pram Italijanom, ki bi uvideli, da smo v vprašanjih naših interesov napram inozemstvu povsem složni. V nadalj njem razgovoru je Stepan Radić raz lagal, zakaj ni prišel v Beograd in je dejal, da je veliko večji prijatelj de mokratov, nego oni mislijo. — Demo kratski listi vidijo v tem intervjuu preokret v Radićevi politiki.

BORZA.

Curth, 7. marca. Berlin 2, New York 513, London 22.55, Pariz 46.50, Milan 26.55, Praga 8.40, Budimpešta 0.70, Zagreb 1.50, Varšava 0.13, Dunaj 0.08, avstrijske krone 0.075.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Tendence da našnje borze je zelo slaba. O prometu se skoro ne more govoriti.

Praga, 7. marca. Dunaj 0.81, Berlin 23.75, Rim 321.50, Budimpešta 8.175, Pariz 550, London 268.50, New York 61.15, Curth 1198, avstrijske krone 0.81, italijanske lire 318.50.

Razprava o razdelitvi države v zakonodajnem odboru.

POVRŠNOST VLADNEGA PREDLOGA. — JUGOSLOVANSKI KLUB ZEMELORADNIKI IN SOC. DEMOKRATI PROTI VLADNEMU PREDLOGU.

Beograd, 7. marca. (Izv.) Zakonodajni odbor je danes popoldne pred prehodom na dnevni red razpravljati, ali se pododboru za upravo razdelitev države podaljša rok, ker še ni končal svojega dela. Sprejel se je drugi predlog, naj se namreč ne podaljša rok pododboru, ampak da se sprejme poročilo. — Odbor preide nato na dnevni red. — Poročevalec Simončič pojasnjuje poročilo pododboru. Zakonodajni odbor ima nalogo, da organizira splošno upravo. Govori nato o podrobnostih načrta in o njegovi vsebini in velli, da se s tem zakonom napravi velik korak naprej v ure dnitvi stanja, ki je nastalo po prevratu. Po tem zakonu se da državi nova organizacija. Poleg ministrov, ki stoje na čelu države, se postavljajo na čelo oblasti veliki župani, ki so politični zastopniki vlade in vrhovne upravne oblasti. Kot druga instanca so jim podrejeni srezki gla varji. Rešitev tega vprašanja pa še ni končana, ker najprej treba izena čiti zakone. — Nato govori poslanec dr. Josip Hohnjec (Jugoslovanski klub), ki velli, da ta zakonski predlog izključuje narod in njegove zastopnike od udeležbe na državni upravi. Duh centralizma je v tem načrtu zelo malo temperiran. Čim več bo narod oddaljeval od udeležbe na državni upravi, tembolj bo rastlo nezadovoljstvo. S to uredbo države s egreši na načelu demokracije in narod se stavlja pod varu čito birokracije. Veliki župani so samo eksponenti ministrov in ne nara da. Veliki župani niso dolžni ozi rati se na oblastne skupščine. Na rod, organiziran v oblastni upravi, ne bo imel nobene moči nad velikimi župani, ki so samo eksponenti vla dajočih strank, oziroma samo ene razredne stranke. Zato smatra za potrebno, da se najprej predložijo centralni upravi in potem naj se še drugi zakoni, kakor n. pr. zakon o predloži zakonski načrt o splošni upravi. Veli, da ne razume, za kaj se hiti s temi zakoni. Zahteva, da se zakon odloži. — Zemljoradnik Voja Lazić žigosa nepopolnost predložene zakonskega načrta in pravi, da v načrtu govori le o glav nih osebah, o oblastni upravi itd., da pa manjka ureditev kompetence in dela njenih organov. Zlasti se obra ča proti instituciji okrožnih načel nikov, ker se s tem poveča število uradništva. Izjavlja, da bo v načelu glasoval proti zakonskemu predlo gu. — Poslanec Anton Sušnik (Jugoslovanski klub) govori o načrtu in o splošni upravi, o njenem znača

ju in o tem, kako bi se imela izjavja ti. Govori tudi o koristi centralizma in decentralizma in meni, da je de centralizem boljši. Tip prave demo kracije imamo na Angleškem, ki je decentralistično urejena, tip centralizma pa je Francija, ki nosi obiljeje absolutistične države. Z dekoncen tracijo se ne doseže to, kar se dose že z decentralizacijo. Za demokrat sko urejeno državo je pravec de centralizacije, za absolutistično urejeno pa centralizacija. Zakonodatelj je moral imeti pri izdelovanju tega zakonskega načrta pred očmi, da se mora vsak poedinec zavarovati pred zlorabo oblasti. Jugoslovanski klub zahteva, da mora biti narod zadovoljen in da mora biti uprava države taka, da bo država močna in da so v njej zadovoljni tako Srbi kot Hrvati in Slovenci. Ker pa pred ležeči zakonski predlog ne jamči za tako upravo, bo govornik glasoval v načelu proti načrtu. — Socijalist Etbin Kristan pravi, da se sedaj v praksi že čuti, da je ustava bolj tr da, kakor so mislili oni, ki so zanjo glasovali. To pravi tudi poročeva lec sam, ki je dejal, da poglavje o srezkih glavarjih še ni dovršeno, ker gre to delo vzporedno z izena čenjem zakonov. Glede predložene ga zakonskega načrta velli, da je skelet in ničesar drugega. Vse po drobnosti bi se morale ugotoviti še le s posebnimi zakoni. Ker ustava predvideva rok za predložitev za kona in je ta rok skoraj pri kraju, se mora dognesti ta zakon, ki urejuje le nekaj glavnih funkcij, dočim bodo podrobnosti uredili še kasnejši za koni. Govornik ne razume, zakaj se ni zamislila oblast, v kateri voli na rod velikega župana. Nezadovolj stvo bi se dalo odstraniti s tem, da se narod pozove in da se mu da možnost, da sam vzame delo v svo je roke. Določbe tega zakona bodo povečale nezadovoljstvo naroda. Za vse to, kakor tudi za ustavo pade odgovornost na one, ki so predložili te odredbe. Zahteva nato dekon cen tracijo policije. Je proti temu, da bi policija morala biti koncentrirana v Beogradu in se zavzema zato, da se policija prenese tudi v oblastne edinice. Končno izjavlja, da ni gla soval za ustavo in da zaradi tega tudi ne bo glasoval za predležeči zakonski načrt, ki je z njo v zvezi. — Poslanec Ivan Žebot (Jugoslo vanski klub) govori v smislu pred govornikov svojega kluba. Predla ga, naj odbor preide preko tega za kona. Seja se je končala ob sedmih zvečer. Prihodnja jutri ob desetih dopoldne z istim dnevnim redom.

ZOPETNO DELOVANJE VEZUVA.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Iz Napolje poročajo, da je Vezuv zopet začel de lovati. V notranjosti kratarja se je začela lava dvigati.

KOALICIJSKA VLADA V POLJSKI.

Varšava, 7. marca. (Izv.) Na pred log poslanca Witosa se je konferenca načelnikov strank izrekla za koalicijsko vlado.

Ivan Deržić, nar. posl.

„Napred!“

Beograd, 5. marca 1922.

Pod tem naslovom je objavil v današnji »Prenovljeni« »Demokratiji«, ki je glavni organ jugoslovenske demokratske stranke, njen zopetni glavni urednik dr. Radoje M. Jovanović uvodnik, ki bo med pristaši JDS gotovo vzbudil pravo senzacijo. Gospod Jovanović je bil prvi glavni urednik »Demokratije«, ki je bila ustanovljena leta 1919, toda moral je odstopiti od svojega mesta, ker se strankino vodstvo demokratske stranke ni strinjalo z njegovim stališčem. Bil je sprejet v državno službo kot ravnatelj generalne direkcije drž. dolgov. Pred nekako dvema mesecema pa je to svojo službo zapustil in je z današnjim dnevom zopet prevzel glavno uredništvo »Demokratije«.

Zadnji čas se opaža že v demokratski stranki sami skrajno nezadovoljstvo z politiko stranke. Strankin, v vsakem oziru do »popolnosti« izdelan program je bil že na lanskem letnem obnem zboru predmet hude, zelo hude debate. Slovenski listi in glasila jugoslovenske demokratske stranke so vehementno kritiko levice v demokratski stranki seveda previdno zamolčala in pela pesem o popolni enotnosti in soglasju v JDS. Kljub temu se je seveda proces razkrajanja v JDS vršil dalje. Pred par dnevi so demokratska glasila objavila stereotične brzojavke, da so se oni štirje narodni poslanci, ki so svojčas izstopili iz demokratskega kluba, zopet vrtnili nazaj. Izven kluba je ostal sedaj, ako abstrahiramo odpor macedonskih muslimanov, le dr. Rojc. Ta preokret, ki je omogočil omenjenim desidentom povrnitev v demokratski klub, se je po vseh dosedanjih informacijah izvršil na direktno zahtevo dr. R. M. Jovanovića, ki je šele pod tem pogojem sprejel zopet glavno uredništvo »Demokratije«.

Pa vrnimo se zopet nazaj k omenjenemu uvodniku »Demokratije«. Ta uvodnik je strahovita, a možata obsojda dosedanjega dela in taktike demokratske stranke. Obenem pa v njem podaja g. Jovanović glavne smernice po katerih naj hodi, oziroma mora hoditi demokratska stranka v bodočnosti.

Za danes puščamo tri glavna vprašanja, o katerih govori omenjeni članek — finance, agrarno vprašanje in hrvatski problem — na strani. Zanima pa nas predvsem do kakih zaključkov prihaja gospod Jovanović glede narodnega socializma. V tretjem delu svojega članka pravi dobesedno: »Narodna socialistična državotvornost to je (naj bi bil) prvi — a tat demokratske stranke. Organiziranje naroda in države je (naj bi bila) njena prva naloga. Ona mora stremeti za preporodo našega naroda in napredkom v naši družbi. Ona mora žetiti: da ogreje solnce evropske civilizacije široke mase našega naroda.«

Demokratska stranka kaže jasno tendenco (v Sloveniji žalilob o tem še ničesar ne vidimo), da postane narodno-socialistična stranka, katera se bo naslanjala na kmeta in ki bo ščitila mase ljudi, delujoča proti koncentraciji kapitala in proletariatu, podpirajoč zadružniško idejo in kooperacijo v vseh smereh.

Tako njeno delo in evolucija v levo bo morda izzvala nezadovoljstvo v vrstah izkoriščevalcev (proletar), ki se rinejo v vse stranke in so v balast vsem strankam. Toda zato bo demokratska stranka odprla na široko vrata mlajši generaciji idealistov. To so oni, ki so dosedaj stali na strani in se niso hoteli angažirati. To so tudi oni, ki so se v znak protesta pridružili onim političnim strujam, ki so ali destruk-

tivne ali sterilne h katerim pa oni niso pripadali niti po svoji ideologiji niti po svojem socialnem položaju.

Demokratska stranka ima svojo veliko zgodovinsko nalogo. Poskrbimo, da jo zanj usposobimo!

Človeku zastaja sapa, ko čita ta credo! Kaj bodo k temu rekli naši slovenski demokrati, stari in mladi, ki so na vsa usta vpili, da je naroden socializem nesmisel in da je v naši državi še celo nepotreben. Sedaj pa pride glavni organ demokratske stranke in zahteva, da se JDS preosnuje in politično orijentira v pravcu narodnega socializma po onih načelih, za katere se je od svojega početka borila »Narodna socialistična stranka« v Sloveniji. Skoro da pričakujem, da bo v nekaj dneh celokupna peščica slovenskih demokratov demonstrativno izstopila iz demokratske stranke! Nikakor namreč ne morem verjeti, da bi bil gospod Jovanović napisal zgoraj omenjeni uvodnik brez sporazuma z glavnim vodstvom demokratske stranke. Ker ga pa tudi kot človeka osebno dobro poznam in visoko čišlam, tudi ne morem verjeti, da bi bil ta credo le nova taktika demokratov po receptu, ki ga je objavil pred nekaj dnevi gospod minister dr. Gregor Žerjav in v katerem govori o taktiki iz leta 1920. Če bi bilo temu tako in bi hoteli demokrati doseči dr. Sukovčev koncentracijo naprednih sil brez globoke spremembe svojega mišljenja z ozirom na razvoj k socialno pravičnejšemu družabnemu redu, potem jim ta njihova taktika ne bo prav gotovo prinesla nikakega uspeha.

Interesantno je tudi dejstvo, da najhujši demokratski centralisti že javno priznavajo, da so ga s svojo centralistično taktiko grozovito polomili in da je neobhodno potrebna decentralizacija. Kar je poštenih elementov v demokratski stranki, torej že prihaja polagoma do spoznanja, kako zavozena in državni škodljiva je bila politika, katero je vodila skozi tri leta »državotvorna JDS«. To spoznanje nas le veseli. Kar je zdravega v JDS (pri nas v Sloveniji je tega silno malo) se bo preorijentiralo v pravcu narodnega socializma, kar je nezdravega, za te se pa bliža z silno brzino dan obrnčuna.

Sramota za akademsko omladino!

Med večerajšnjimi brzojavkami, ki smo jih prejeli iz Zagreba se je nahajala tudi vest, da je hotela nacionalistična akademsko omladina preprečiti tamkaj zborovanje celokupne akademске omladine, ki ga je sklicala socialistična akademsko omladina in na katerem naj bi se sprejela prošnja za pomilostitev atentatorja na Draškovića Alije Aliagića ter da se je šele posredovanju rektorja posrečilo napraviti red, nakar so prošnjo podpisali le socialisti. Moram reči, da se mi je ta vest zdela tako nezasišana, da sem bil prepričan, da njena vsebina ni točna, ter sem se vsled tega ponovno telefonično obrnil na zagrebskega poročevalca s vprašanjem, kako da je omenjeno zborovanje poteklo. Žalilob mi je moral prvotno vsebino vesti samo potrditi.

Ne bom obširno razpravljal o tem sramotnem nastopu enega dela akademске omladine, toda ta nastop kaže tako moralno nizkost in pomanjkanje vsakega človečanskega čuta, da ga je treba javno ožigosati. Akademsko omladina, ki je bila vedno nositelj vsakega idealizma, danes nastopi proti pomiloščenju človeka, ki se je žrtvoval za idejo iz popolnoma nesebičnih razlogov, pa najsi to ideja kot taka najostrejšje obsodbe vredna. Ne gre tukaj namreč za pravilnost ali nepravilnost ideje, temveč za motiv, iz katerega je Aliagić storil svoje dejanje. In ta je bil idealen. Ne oziraje se to-

rej ne to da sam najostrejšje obsojam Aliagićevo dejanje kot tako, ker se nikakor in pod nobenim pogojem ne strinjam z taktiko terorizma in atentatov, vidim vendar v Aliagiću človeka, ki se je nesebično žrtvoval za svojo, bodisi napačno idejo. Ona omladina pa, ki časti Principa in ostale jugoslovenske atentatorje, kot največje narodne mučenike, je nastopila proti pomiloščenju Aliagića, ki v principu ni storil prav ničesar drugega, kot Princip. Ali je ta del akademске omladine res tako globoko padel, da sramotnosti svojega dejanja ne čuti več, ali se je pa dal k temu svojemur činu nepremišljeno zavesti le v strankarski strasti? Naj se zave, da je s svojim nastopom plnil v obraz vsem onim, ki so za svojo idejo trpeli po avstrijskih ječah in od katerih je marsikdo za svojo idejo žrtvoval svoje življenje.

Fakin Zorko.

Bolnišnice zapirajo!

Demokratsko-radikalna vlada se je odločila, da zapre v Sloveniji nekatere bolnice. Svoje koruptno in falitno gospodarstvo hočejo zboljšati s tem, da vržejo na tisoče bolnih revežev na cesto, da pomrjejo zapuščeni in brez prave bolniške oskrbe.

Ukrep demokratsko-radikalne vlade je gorostasen in bilje v obraz vsakemu čustvovalcu. V vsej svoji nagoti so se pokazali danes vladajoči, kakšna je njihova ljubezen do najboljšeje izmed bednih.

Vojna je pustila številnim nesrečnim kraljem boleznih, ki se dajo ozdraviti izključno le v bolnicah. Bolnice so danes vsled tega prenapolnjene. Državna uprava bi morala misliti na to, da zgradi nove bolnice, ali pa razširi že obstoječe. Toda ne! Bolnice se ne razširjajo in tudi novih se ne bo zidalo! Že obstoječe bolnice se naj zapro, da bo na razpolago zopet nekaj milijonov za založitev raznih fondov za demokratske liste in radikalne politične agitacije, za sijajne reprezentance in ministrske avtomobile in salonske vozove.

Če hoče državna uprava priti do ravnotežja v državnem proračunu, potem naj uvede pravično gospodarsko politiko, ki bo iskala svojih virov predvsem pri onih, ki so se do danes izmuznili vsaki primerni obdavčitvi in grabljo milijone na račun ljudskih žepov. Državna uprava naj štedi tam, kjer se štediti da. Štediti je pa nemogoče pri javnih humanitarnih zavodih, kot so v prvi vrsti bolnice.

Največja hinavščina je, če danes demokratsko časopisje protestira proti zatvoritvi bolnice. Ali niso odredili zatvoritev ravno demokratski voditelji v Beogradu? Seveda, demokrati so se prestrašili odločnih protestov ljudstva in sedaj kažejo svoj sladko-hinavski obraz v Sloveniji, kot bi bili zati, da se bolnice ne smejo zapreti, dočim so z istim obrazom brez hinavščine v Beogradu mirno privolili v to, da se bolnice zapro.

Če se pa slovenski demokrati ne strinjajo z ukrepi centralne vlade, potem naj pa izvajajo konsekvence. Potem jim bomo šele verjeli, da je beseda izgovorjena na demokratskem shodu v Ptuj, odkrita in poštena, ne pa le pesek v oči volilcem.

Dotlej pa ostanete demagogi, brez vsake kvalifikacije in pravice govoriti v slovenskem imenu.

Važna seja.

Trst, 4. marca 1922.

Pretekli ponedeljek se je vršila v Gorici važna seja goriškega izrednega pokrajinskega odbora. Sklepi, ki so bili izvršeni na tej važni seji, so velikega pomena za ureditev odnosov

med Italijani in Jugoslavi, ne samo na Goriškem, temveč tudi v vsej Julijski krajini.

Prvi važen sklep se tiče ohranitve deželne avtonomije. Goriški izredni pokrajinski odbor je sklenil, da se morajo ohraniti avtonomne pravice novih pokrajin v popolnoma neizpremenjenem, neprikrajanem obsegu. Vpostaviti se morajo deželni zbori s svojimi zakonodajnimi in vsemi drugimi pravicami, ki so jih bili deležni poprej. Uprava v novih pokrajinah mora ostati v rokah deželnih odborov, ki bodo izvrševali kot neodvisna upravna oblastva sklepe deželnih zborov ter nadzorovali delovanje in poslovanje drugih avtonomnih ustanov v novih pokrajinah, predvsem pa upravo občin. Občinske avtonomije se morajo ohraniti v popolnem obsegu; izredni pokrajinski odbor nalaga ožjem odboru, naj skrbi, da ne bodo trpele avtonomne pravice, ki predstavljajo pridobljeno pravo, nobene škode.

Drugi predlog je stavil slovenski odbornik dr. Engelbert Besednjak. Tiče se tistih krajev Julijske Krajine, ki spadajo danes v področje generalnega civilnega komisarijata v Trstu, ki so pa pripadali pred okupacijo h Kranjski, oz. Koroški. Ta ozemlja so idrijski in postonjski politični okraj ter kanalska dolina trbiškega okraja na Koroškem. Izredni goriški deželni odbor je sklenil, da se ti kraji končno priključijo h Goriški in sprejmejo goriški deželni zakon.

Dalje je bil sprejet tudi važen, najvažnejši sklep, s katerim se ureja številno razmerje med Italijani in Slovenci in bodočem goriško-gradiščanskem deželnem zboru. Deželni zbor bo sestavljen iz 39 poslancev. Vsa Goriška bo razdeljena v dva volilna okraja, v

okraj italijanskih in okraj slovenskih občin. Italijani bodo volili 20, Slovenci pa 19 poslancev. Volitve se bodo vršile na podlagi splošne, tajne in direktne volilne pravice. Volil bo lahko vsakdo, ki bo dovršil 21 leto.

Vsi ti predlogi so bili sprejeti z vsemi glasovi, razen enega (trbiškega župana Bonavije, bivšega italijanskega oficirja in sedanega voditelja trbiških fašistov).

Slovenci na Goriškem predstavljajo tretino vsega prebivalstva, vendar bodo imeli v deželnem zboru le 19 poslancev, Italijani pa 20. To je seveda krivično in žrtev, na katero so morali pristati Slovenci je velika. Pristali so, ker so morali; žrtev je bila potrebna. Glavno orožje v rokah sovražnikov naših avtonomij je bila pač trditve, da se Slovenci potegujejo za avtonomijo samo za to, da bi dobili nad Italijani večino in tako postali s pomočjo avtonomije gospodarji dežele na škodo ostalega italijanskega prebivalstva. Da bi se odvrnila vsaka taka nevarnost, so začeli nacionalisti živo propagando za priključitev goriške k videmski pokrajini, oz. narobe. Goriški Slovenci pa so dokazali s svojo žrtvijo, da je ital. strah prazen in da Slovenci nimajo gospodarskih namenov, temveč hočejo le živeti v miru. Teh izrednih, živih razmer mora biti enkrat konec. Ogromna večina prebivalstva v Julijski krajini hoče avtonomijo. Pa ne morda samo Slovenci, ampak tudi Italijani hočejo avtonomijo, ker upajo, da jim ta edina povrne deželni mir in red, ki ga vse prebivalstvo pogreša že toliko časa.

Temu koraku bodo sledili drugi. Vse nove pokrajine morajo priti do svojih avtonomij, s katerimi bodo zajamčeni njihovi posebni interesi.

Politične vesti.

× Težkoče radi odgoditve plačevanja inozemskih dolgov. Demokratski klub je imel 6. t. m. dopoldne sejo, na kateri je finančni minister dr. Kumanudi poročal o težkočah, ki so se ponovno pojavile zaradi zakona o odgoditvi odplačevanja trgovinskih dolgov v inozemstvu, ki je imel na današnji popoldanski seji narodne skupščine priti na dnevni red. Minister je obrazložil tendenco zakonskega načrta in ga označil kot odredbo, da se izboljša tečaj našega dinarja. Že sedaj se opaža znatno izboljšanje naše valute. Demokratski klub je po izvajanjih ministra dr. Kumanudija izvolil štiri člane s finančnim ministrom na čelu, da z istim številom radikalnih poslancev razpravljajo o predmetnem zakonskem načrtu.

Komisija 4. dem. in 4. radikalnih Kumanudijem na čelu se je 6. tm. sestala kmalu po svoji izvolitvi in je razpravljala o zakonskem načrtu glede odgoditve plačevanja trgovinskih dolgov v inozemstvu. Sporazumeli so se po daljši debati, da ta narodna skupščina ne razpravlja o tem zakonskem načrtu, ampak da predsednik dr. Ribar odgodi seje narodne skupščine za gotov čas, da pa ta zakonski načrt ostane na dnevnem redu. Dotlej naj se vrše skupne konference strank, na katerih naj finančni minister podrobno obrazloži tendenco, pomen in daleko-sežnost tega zakona.

× Demisija Poljske vlade. Vsled boja, ki so ga pričeli poljski nacionalisti zoper Ponikowskega radi Vilne je vlada naznanila maršalu Pilsudskemu svojo ostavko. Maršal Pilsudski je sprejel odstop vlade.

× Francija je pripravljena za Genovsko konferenco. Pariški dnevnik doznava »Matin«, so francoski izvedenci, katerim so poverjene priprave za mednarodno gospodarsko konferenco v Genovi, zaključili svoj delo. List meni, da so izvedenci nazirajna, da bi nudil sistem dolgoročnih zakupnih pogodb bodočim koncesionarjem v Rusiji boljše jamstvo kakor popolna prenova sovetov in gospodarske zakonodaje. Dalje so izvedenci mnenja, da je za varstvo inozemcev v Rusiji umestnejše iz Rsov in inozemcev, sestavljeno sodišče nego režim kapitulacij.

× Londonska predkonf. se odgodi. Diplom. poročevalci »Dayli Mail« piše: Vsled dejstva, da se mora več strokovnjakov, katerim so poverjene tehnične priprave za mednarodno gospodarsko konferenco v Genovi, prisotnosti razpravam o vojni odškodnini, ki se začne ta teden, se je izkazalo za potrebno, da se londonska konferenca zavazniških strokovnjakov odgodi do prilodnjega tedna.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« piše k preteči katastrofi državnih železnic, da državno-železniški problem ni več v prvi vrsti problem neurjenega prometa in da leži težiska problema v finančno-gospodarskem vprašanju. Državna uprava je nezmogla rešiti železniško vprašanje. Priti iz kaosa je le mogoče, ako se dajo železnice v našem denarno jako močni družbi. Ali pa naj država obdrži železnice, vendar jih pa mora popolnoma

ločiti od državne uprave. Upravo železnice naj prevzame upravni svet, ki bi sestajal iz zastopnikov parlamenta, jugoslovenskih denarnih zavodov, veleindustrije in veletrgovine, zadrug in mogoče še drugih gospodarskih panog in službenec. Upravni svet je od države neodvisen, ne dobi nobenih subvencij, pa tudi ne plača državi ničesar.

»Jutro« piše glede dogodkov na Reki, da danes ni nobenega dvoma, da je oficijelna Italija vedela za puč fašistov že vnaprej. Zato lahko vidi vsakdo, koliko je vredna diplomatska gesta italijanske vlade v Beogradu, njeno obžalovanje dogodkov ter obljuba, da bo z energično akcijo zopet vzpostavila na Reki prejšnje stanje ter izvršila rapalsko pogodbo. Govor našega zunanjega ministra Ninčića v narodni skupščini je prazen, brez garancij, ki bi mogoč kogarkoli v državi zadovoljili, kaj šele pomiriti.

»Naprej.« Filip Uratnik je v nedeljski številki »Napreja« priobčil članek, kjer je trdil, da mora biti politika delavske stranke rezultanta vsega tega, kar množice upajo in verujejo. Današnji »Naprej« pravi, da je Uratnikova trditve zmotna. Rezultanta vsega tistega, kar množice upajo in verujejo, je enaka veliki ničli, če te množice niso organizirane, če ne mislijo s skupno glavo, ki jo mora tvoriti njih odgovorni odbor. Politika resne delavske stranke se ne sme prav nič udati trenutnim razpoloženjem neorganizirane množice.

»Slov. Narod« priobčuje pod naslovom »Kulturen skandal« članek, kjer razpravlja o zatvoritvi nekaterih bolnic v Sloveniji. Ukrep vlade je vsega obsojanja vreden, naše bolnice morajo ostati polnoštevilne v blagor našega naroda, vsaka njih omejitev ali celo zatvoritev se mora nemudoma prekiniti. Ako so firncijelne težkoče v državi res take, da jih ni mogoče zmagati, naj se rešitve napravi tam, kjer je potrebno, odpravljajo naj se vse potrate in zapravilnosti, uvede najstrožje štedenje, dočim o zatvoritvi bolnic v nobenem slučaju naj govora ne more biti.

Univ. prof. dr. K. Hinterlechner.

Državni proračun in tehniška fakulteta univerze v Ljubljani.

Potreba štedenja. Kritika. Ena glavnih dolžnosti vsakega finančnega ministra je skrb za ravnovesje v državnem proračunu. Država, ki nima urejenih financ, je kakor človek, ki tiči v dolgovi do grla. Vsak se ga boji, ker ne veš, kdaj namerava atentat na dobrodušnost ali dobrovernost svojega bižnjega. Ker zastopamo ta gospodarski aksinom brez pridržkov, priznamo lojalno kot neobhodno potrebno stremljenje odgovornih činiteľjev, če se trudijo spraviti naše finance v red. Vsak tak korak pa zahteva kot predpogoj zdravo kritiko. Ako manjka poslednje, se pa zgodi finančniku lahko podobno kakor zdravniku, ki naj izvrši na bolniku to ali ono malenkostno operacijo, pa izvrši težko poškodbo. Ako odreže kirurg bolniku na nepotreben način mesto posameznega člena na roki vso roko, tak operater spada — na za-
tožno klopi!

Ker gre ravno sedaj za proračunska vprašanja tudi zadevno visokih šol, se nam naj dovoli, da pojasnimo v tem oziru nekaj momentov, ki niso sploh ali pa vsaj niso zadostno znana niti onim krogom, ki naj odločuje o vitalnih pravih naših fakultet in posebej tudi v usodi naše tehniške fakultete.

Organizacija tehniške fakultete in njen obseg. Vsa naša univerza sestoji iz 5 fakultet, in vsaka mora sestaviti svoj lastni proračun. Zato je možno, da primerja kedo prej ali slej zahteve posameznih fakultet med seboj, in da pride do popolnoma krivih zaključkov, ker ne pozna ustroja posameznih fakultet samih za se. Prav splošno se mi naj zato in iz raznih drugih vzrokov dovoli opozoriti, da tehniška fakulteta nikakor ni isto, kar predstavlja katerakoli izmed ostalih 4 fakultet.

Tehniška fakulteta predstavlja po svoji notranji organizaciji 2 popolni visoki šoli, in sicer po eni strani to, kar imenuje inozemstvo kratko »tehniška« ali tudi »politehniška« in poleg tega predstavlja še montanistiško visoko šolo. Zadevno tehnike v označenem smislu naj dolje dostavim to-le. Drugje so tehnike kakor tudi montanistiške šole razčlenjene v oddelke, ki

se imenujejo sami za se fakultete ali podobno. To kar imenujemo torej v Ljubljani skromno tehniška fakulteta predstavlja v internacionalnem svetu celo vrsto posameznih fakultet. Obseg naše tehniške fakultete je razviden dalje iz okolnosti, da ga delimo po foro interno v 5 oddelkov, ki so: gradbeni in arhitektski, strojno-elektrotehniški, kemični, rudarski in geodetski oddelki.

Nekaj teh oddelkov ima vsaj deloma skupne institute in laboratorije, toda vsaki iz med njih pa rabi tudi svojih specifičnih. Že iz navedenega se razvidi, da obsega naša tehniška fakulteta vsaj to, kar odgovarja pravzaprav 5 fakultetam. Jasno kot beli dan pa sedi za vsakega razumnika, da so potrebe za tako institucijo neprimerno večje nego za katero koli izmed drugih fakultet. Poslednje pa velja še zlasti tedaj, če upoštevamo tudi sledeče.

Ob ustanovitvi univerze se je že dodelilo z profesorja-realistični tehniški fakulteti navzile temu, da podučujeta tudi na filozofski fakulteti. Pozneje je prišel še neki tretji profesor k temu dvema. Pri vsem tem mislim na zastopnike: 1. kemije, 2. mineralogije in petrografije ter 3. fizike. Zakaj ome-

njam to posebej? Vse te 3 stolice potrebujejo institutov in laboratorijev. Brez njih si modernega univerzitetnega poduka iz teh predmetov niti misliti ne moremo. Tudi za te 3 stolice je pa treba denarja. Mar naj izkoplje-mo precizirane instrumente in zbirke za te stolice iz tal? In kateri proračun obremenjuje te stolice? Vse 3 so naprtenne tehniški fakulteti. V proračunu za filozofsko fakulteto ni zanj niti vinarja! Navedeno uči torej jasno, da v proračunu za tehniško fakulteto niso le potrebe te fakultete same, marveč se skriva med njenimi številkami še neki del potrebščin filozofske fakultete. Na tem pri normalnih razmerah sicer prav nič ne bi bilo. Saj bi bilo pač vse eno ali plača država za potrebno stvar pod tem ali onim naslovom. Drugo pa je v slučaju kri-ze, v kakršni živimo dandanes. Tu se mora priznati stališče ei meminissee juvabit!

Zahtev in potreb tehniške fakultete sic rebus statusbus torej nikakor ne smemo primerjati slepo s potrebami ostalih 4 fakultet. Da postane stvar merodajnim krogom še jasnejša, naj se vrnem v sledečim k tehniki sami.

(Dalje prihodnji.)

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

Zdravnik in eden izmed redarjev sta položila otroško telesce nanjo, Beverley pa je zletela k čaka-jočemu šoferju. On — Robbins, po-
staren Anglež, je bil ves besen; a ni mu preostajalo drugega nego ubo-
gati. Odprli so sklopljiva sedeža; na
enega so zložili veliko čimčilovo
odejo, ki je bila avtomobilu najlepši
kras, ter nekaj višnjevih svilenih
blazin. To je bila podlaga spodnje-
mu koncu nosilnice, dočim je poč-
ival zgornji na glavnem sedežu. Drugi
sklopljivi sedež je zavzel zdravnik,
ki je odtod lahko pazil na ranjenko,
da se ni premaknila. Gospa Roger
Sandsova se je vzpela k šoferju, ne
meneč se za hudournne oblake, ki so
se kopičili na njegovem obrazu.

Robbins bi bil najrajši jokati. Njegova
zadnja služba na Angleškem je bila
pri nekem vojvodi; ostal bi bil tam,
toda »smartna« leta so mu minila.
Roger Sands je mislil, da ne more
dati ženi boljšega varuha. Robbins z
Ameriko ni bil zadovoljen, pač pa je
bil zadovoljen z gospo. Nekaj kraljevskega
je čutil v nji, nekaj, kar ga je spomi-
njalo »domačih krajev«. Danes pa
ga je pripravila v sramoto: sedla je
sredaj, k njemu, kakor navadna
hišna, in tako jo je moral peljati po
novčorskih ulicah. Njena obleka in
rokavice, vse je bilo okrvavljeno.
Notranjost avtomobila je bila uni-
čena. Mož se je čutil odgovornega
in je mislil, da mu tudi gospodar ne
more priznati. Sedel je s svojim
oglatim obrazom zraven gospe
Sandsove ter gledal kakor kak o-
gorčen Rimljan. Namenil se je bil
govoriti z gospodom Sandsom,
preden zve »ta škandal« od svojega
ameriškega šoferja, ki ga je vozil
v pisarno in domov.

Toda zgodilo se je, da je čital
Roger Sands ves dogodek že v
drugi izdaji nekega večernega lista.

Kar streslo ga je, ko je zagledal
Beverley in natisnjeno z debeli
črkami. Natiem se je vedno
bal, da ga najde lepega dne v kaki
časopisni zaglavni vrstici. Njegov
prvi občutek, ko je čital dalje, je
bilo olajšanje. To pač ni bilo vredno
strahu!

Poročevalec je bil razpredel do-
godek v roman, in urednik mu je
posvetil pričo Sandsovega ugleda
cel stolpec. Na prvi pogled se je
zdelo zgodba priznanje dobrošč-
nosti gospe Sandsove; ko pa je mi-
nil Rogerja prvi naval hvaležnosti,
je zagledal neprijetnejšo plat stvari.

Poročevalec je bil interviewal
več oseb v Moretonovi & Payntor-
jevi trdki. Zvedel je, da je služilo
dekle, ki se je zavzela zanj gospa
Roger Sandsova, v restavraciji za
uslužbenke. Te so jo menda osumile
majhnih tatvin. Gledale so ji na
prste, in sredi »prizora«, ki je sledil
»občrbi«, se je strežajka zdajci
sirmoglavila iz četrtega nadstropja
skozi očno na ulico. Bila je rodona
Irka in še ni živila dolgo v Novem
Jorku. Ime ji je bilo Kilo Riley; pri
Moretonu & Payntorju je bila na-
stavljenka kakih sedem mesecev.
Sponkratljiva se v tem času ni z
nikomer; drugi nastavljenici so jo
smatrali za »skrivnostno«.

Na stanovanju Sandovih v
Parkovi aveniji poročevalca niso
sprejeli: toda izvedel je od nekega
služabnika, da nesrečnici ne bi
mogli boljše sreče, niti če bi bila
»najljubša sorodnica« milostive. Z
vso naglico so bili pripravili zanj
največjo in najlepšo razpoložljivo
sobo, najeli ji izvežbano strežnico
in poklicali slovečega kirurga na
posvet z zdravnikom, ki je prevzel
»slučaj«. Tem podrobnostim je sledil
opis gospe Roger Sandsove,
posnet po besedah »očividca«, ki je
prisostoval »senzacionalnemu pri-
zoru«.

Zgodba se je zdelo Rogerju č-
daleje bolj čudna. Slutil je, da tiči ne-
kak za njo. Vedel je o Beverley mar-
sikaj, kar drugim ni moglo biti zna-
no: zato je gledal stvar v povsem
drugačni luči.

Njegov zakonski poizkus je bil
uspešen. Vesel je bil, da je vzel de-
kle, »kakršna je bila«. Imeti »posa-
mežno figuro, izrezano iz ozadja
slike, ki je ni videl nikoli«, kakor se
je izrazila Beverley tisti dan, se mu
je zdelo še vedno bolje, nego izgu-
biti toliko krasote za zmerom iz-
pred oči. Bil je prepričan, da je njena
dobrota vredna njene sladkosti;
ali vendar mu je prerokovala prav:
neznosno je bilo gledati kroginkrog
njene obrisev zgol črno temo.

Dogodek se je bil odigral pred
Moretonovo et Payntorjevo vele-
tržnico. Beverley je bila zadnje čase

mного hodila tja. Morda je imela
vzrok, da si je izbrala baš to pro-
dajalno. Vsekako ni mogel verjeti,
da bi se bila iz gole impulzivnosti
tako zavzela za tujko. In zraven,
zakaj mu ni telefonirala o vsem
tem? Zdelo se je, kakor bi bila ho-
tela izvršiti svoj namen brez njega
in prehiteti njegov odpor.

V tistih mislih je stopil k svo-
jemu avtomobilu. Robbins, ki je že-
lel govoriti z gospodarjem, se je bil
ponudil tovarišu Amerikancu, da
opravi vožnjo namestu njega. Sands
se je začudil, ko je videl Angleža; a
bilo mu je prav, zakaj Robbins je
bil tudi navzoč pri davišnjem do-
gledu.

»Kaj pomeni tisto, kar piše, »Eve-
ning Star«?« je vprašal šoferja.

To vprašanje je bilo Robbinsu
voda na mlino. Jel se je opravičevati,
da ni kriv nesreče, ki je zadela novi
voz. »Milostiva je ukazala, gospod,
in nisem se smel ustavljati; toda če
bi bila vedela, kakšno grdobijo bo
napravila kri, stavim, da bi mi bila
dovolila poklicati izvoščaka.«

»Nu, treba ga bo pač prevleči
nanovo,« je hladno odvrnil Roger,
dasi je bil natiem prvič v svojem
zakonu jezen na Beverley. Izmed
vseh žensk je imela gotovo ona naj-
več vzroka, da bi si bila dvakrat
premisllila stvar, preden se je dala
ljudem med zobe; toda njena nava-
da ni bilo misliti dvakrat. Vso pot do
doma so se obličili v njegovi glavi
dvomi o nji.

Medtem pa je stopila Beverley
v tisto sobo, ki so jo bili preuredili
v bolnico. Strežnica jo je bila pokli-
cala ter ji naznanila, da se je »paci-
jentka« vrnila zavest in je začela
povpraševati.

Drobiž.

* Pojedli mačke in pse. V guber-
niji Samara je umrlo 11 lakote na
stotine ljudi. Lačno prebivalstvo je
prišlo tako daleč, da je pojedlo vse
pse in mačke. V Novorusijskem
kraju vlada uprav tista beda. Dve
materji sta vrgli svoje lačne otroke v
morje, ker nista mogli gledati nji-
hovih muk.

* Naprava kopalnice nevarna stvar.
Do leta 1860 so bile kopalnice po
ameriških hotelih in po Ameriki
sploh, neznani komfort. Leta 1851 je
imel edino kopalnico v Ameriki
predsednik Filimore, katera je bila,
kakor se govori, vsa obložena z žido

in brokatom. Prvi Amerikanec, ki je
napravil kopalnico v svoji hiši, je bil
neki Thompson iz Cincinnatija. Nje-
gova smelost je izzvala pravo senza-
cijo, ker so ga celo obtožili, da raz-
dira stare šege ter navaja duh revo-
lucije v deželo. Nekateri so ga na-
padali iz verskega, drugi iz medicinskega
stališča. Nazadnje je posegla
vmes celo oblast ter hotela zapreti
novotarja, ki se je skril v Bostonu.
Zaprli ga končno le niso in Thomp-
son je vključ vsem pregovorom do-
čkal, da je že leta 1862 izšel zakon,
da mora vsak hotel imeti svojo ko-
palnico, zasebniki pa po zmožnosti in
sicer brez predhodne zdravniške od-
redbe.

* Odkritje zločina v vrtu. V Bre-
stu so vrtnarji pri obdelavi nekega
vrta našli zakopano žensko truplo.
Policija je ugotovila, da je to 56 let
stara gospodinja, katero sosedje že
tri mesece pogrešajo in o kateri je
trdil njen mož, da je odpotovala k so-
rodnikom. Takoj po razkritju pa je
izginil tudi hišni gospodar. Orožniki
so ga zasledovali in ko so ga našli,
so ga obvladali z največjo težavo,
ker se je branil z rokami in nogami.
On trdi, da je ubil svojo ženo v pre-
piru ter jo potem zakopal v vrtu, mi-
sleč, da je ne bo nihče našel. Ubijalca
so seveda vtaknili v zapor.

Proda se:**POSESTVO**

pri Sv. Miklavžu. Vprašalnemu pismu naj
se priloži znamke za odgovor. Uloga, Rim-
ske Toplice. 409

ENONADSTROPNA HIŠA

z velikimi vrtom v Mariboru se proda, sta-
novanje v najkrajšem času za vselitvi. Do-
pisi na: Magdalenska ul. 25/1, Maribor. 407

POSESTVO

v Slovenski Bistrici, obstoječe iz 4 orlov
zemlje, hiše s 5 sobami in kuhinjo ter ble-
vom za živino na prodaj. Cena 700.000 K.
Naslov: Dako Car, Slovenska Bistrica 166,
Štajersko. 402

PRODAM

več belih, dobro vkorenjenih trt »šmar-
nice«, komad po 2 K. Pri vprašanju naj se
prilože za odgovor znamke. Alojzij Orabar,
posestnik in trtnar Zagorci, p. Juršinci pri
Ptuju. 393

V FINO USNJE VEZANI**»VALVAZOR«**

vseh pet zvezkov se proda. Sp. Šiška, drž.
baraka VII/33. 394

PRISTNI LJUTOMERČAN

novi vino, večjo množino, domač pridelek
na razpolago. Na željo vzorci. Naslov v
upravnistvu lista. 350

Kupi se:**KUPIM**

večjo množino »Madriers« in »Bastings«
ob progih Zidani most proti Mariboru sle-
dečih dimenzij: »Madriers« 75/220, 77/225
mm, »Bastings« 65/180, 63/178, 63/160 mm
v dolžini 4 do 12 m. Dobava do marca
1922. Ponudbe z navedbo cene, nakladalne
postaje, čas dobave pod »Bois en Gros
280« na upravo »Jugoslavije«. 405

TRAČNICE

za poljsko železnico kupi premogokop. Po-
nudbe pod »Tračnice« na poštni predal 74
v Ljubljani. 404

AMERIKANSKE TRTE

divjake dobro ukorenjene kupim par ti-
soč komadov. Ponudbe z navedbo sorte in
cene pod »Vinograde« na poštni predal 74
v Ljubljani. 400

CEPLJENE TRTE

za nov nasad — 7000 kvadratnih metrov —
kupim. Ponudbe z navedbo sorte in pod-
lage ter cene pod »Vinograde« na poštni
predal 74 v Ljubljani. 399

VSATA MNOŽINA BUKOVEGA**OGLJA**

se kupi. Ponudbe na upravo lista pod
»Oglje 18—31«. 398

Službe:

DVA MLINARSKA POMOČNIKA
dobra in poštena za umetni mlin proti do-
bi plači in s hrano se sprejmeta. Zelasiti
se je: Peter Sušnik, Bistra št. 11, Borov-
nica. 357

TRGOVSKI POMOČNIK

mešane stroke, 20 let star, bi rad preme-
njal službo, najrajši na deželi v večjo trgo-
vino. Cenj. ponudbe pod »Stanko« na
upravnistvo tega lista. 408

KROJAŠKI POMOČNIK

za fino delo na dom se išče. Naslov v
upravi. 406

VEČ PRVOVRSTNIH ČEVJARSKIH
pomočnikov se sprejme takoj. Hrana v hiši,
stanovanje prosto. Plača po dogovoru od
50 do 130 K. Delo trajno, nastop takoj. M.
Pečnik, tvor. cipela, Gmeljne nad Ljubljano,
(Slovenija). 385

Razno:**1000 K**

si prihrani, kdor naroči obleko iz češkega
blaga. Remžgar, krojač, Novi Vodmat,
Glavna cesta. 334

PRODAJALNIŠKI LOKAL

se odda takoj ali s 1. majem na Poljanski
cesti v Ljubljani. Naslov pove uprava
lista. 403

Krojaški salon K. PUCNIK, LJUBLJANA

Sodna ulica 3

se priporoča za pomladno sezono.

Angleško blago — fino delo.
Tudi za donešeno blago najboljša postrežba.
Stalnim nameštencem plačevalni pogoji
po kulantnem dogovoru.

Južno-Moravska banka u Nišu

Kapital 2.000.000 din.

Preporučuje se za obavljanje svih bankarskih poslova
u Južnoj Srbiji. : Prima na svome stovarištu svekoliku
robu u komisijonu prodaju. : Ima izvozno odelenje koje
nabavlja svaku količinu žita, kukuruza, kudelijs i drugo

Bukove, smrekove in hrastove

hlode

kupuje v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah

Ivan Šiška, tovarna parket in parna

Ljubljana, Metelkova ul. 4

„VINARIA“

delniška družba vinogradnikov v PTUJU

prodaja na debelo vsakovrstno

vino iz haloških in ljutomerskih gor

Ugodna prilika za nakup za vinske trgovce in krčmarje.

Oglašujte v „Jugoslaviji“!

KUPIM

nov in star mehek svinec, ki
ga plačam po najvišjih cenah

FR. ŠEVČIK, LJUBLJANA

ŽIDOVSKA ulica 8

Vsakovrstne obleke ke-
mično čisti in barva v
vseh niansah tovarna:
J. Reich, Ljubljana.

Sprejemališče:

Šelenburgova ulica šte. 4.

Podružnice:

Maribor, Zagreb, Kočevje,
Novo mesto.

PROTITUBERKULOZNA LIGA v MARIBORU

išče

OSKRBOVALNE SESTRE

za novo ustanovljeno oskrbo-

vališče v Mariboru.

Glavni pogoji: znanje sloven-
skega in nemškega jezika v govoru
in pisavi, primerna izvežbanost v
bolezni oskrbi in spretnost ob-
ževanja s preprostim ljudstvom.
Plačilo po dogovoru.
Prošnje je nasloviti na „Protituberkulozno ligo v Mariboru“,
okrajno glavarstvo.

Isčem mesta skladiščnika

vešč špec. in kolon. stroke. Na-
stopim lahko takoj — najrajše
v Ljubljani. Ponudbe z navedbo
plače pod „4000“ na upravnistvo
„Jugoslavije.“

Priporočila se

prva tehnična uradnica

Franc Korošec
Ljubljana,
Sv. Florijana ulica 81.

Knjiga s slikami
za zabavo in pouk
našim malim

MOJ ZVERINJAK
izvod 20 K

v Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Marijin trg šte. 8.

MOJI LJUBČKI
živalske slike za naše malčke,
na trdem kartonu.

Cena 8 dinarjev.

V Zvezni knjigarni
Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Mnogo časa in denarja si pri-
hranite ako takoj naročite

„Expres“
kotno računarico.

„Expres“ je zakonito zavarovana
je najmodernejša in najboljša račun-
ska tabela za množenje in deljenje.

„Expres“ je zakonito zavarovana
tabela ter stane s poštnino vred
vzorec A 5 din., vzorec B 7 din.

Naroča se pri

ZVEZNI TISKARNI
V LJUBLJANI.

Pri državni posredovalnici za delo v Ljubljani

je oddati naslednje službe: je dobiti naslednje delovne
moči:

- | | |
|----------------------------------|---------------------------------|
| 3 knjigovodjem | 12 vzgojiteljic |
| 2 pisarn. m. čem | 2 knjigovodja |
| 2 vzgojiteljicama | 48 pisarn. moči |
| 1 manikerki | 37 trgovskih sotrudnikov |
| 4 vrtnarjem | 26 viničarskih družin |
| 3 kolarjem | 44 mizarjev, kolarjev, sodarjev |
| 5 lončarjem | 45 mlinarjev, pekov, mesarjev |
| 22 mizarjem | 33 tesarjev, zidarjev |
| 20 zidarjem | 34 natakarjev, natakarič |
| 91 rudarjem | 22 rudarjev |
| 2 strojn. ključavničarjem | 14 šivilij |
| 1 železolarju | 8 kočijažev |
| 1 zlatarju | 1 lovca |
| 1 viničarski družini | 1 slaščičarja |
| 4 viničarjem | 9 strojnih ključavničarjev |
| 1 pristavu | 5 stavb. ključavničarjev |
| 1 mesarju | 1 gozd. čuvaja |
| 2 čevljarjema | 1 potnika |
| 1 brivcu | 1 oskrbnika |
| 1 sedlarju | 1 podjetniškega delovodja |
| 1 dimnikarju | 92 vajencev za različne stroke |
| 43 vajencev za krojače, pečarje, | 2 kontoristnje |
| kleparje, sedlarje, tapetnike, | 13 prodajalk |
| peke, trgovino, kovače itd. | 1 viagaika |
| 13 kuharicam | 1 blagajničarko za restavracijo |
| 46 služkinjam | 1 sobarica |
| 14 pletarjem | |

Državna posredovalnica za delo.

Osrednji urad v Ljubljani.

Prva Odlikovana Dalmatinska Parna Destilarija V. MORPURGO, SPLIT

Nagradena na svim izložbah največim odlikovanjima.

Rakije vsake vrsti — Svetski „Maraschino“ — Ekstrakt
od Maraske — Ekstrakt od Chary-Brandy — Cognac
l. Medicinal, prvorazredni produkt — Cognac Dal-
matia vieaux, obljubljenega marka — Cranes don bles,
likeri izvanredne linoc — Svakovrstni najfiniji likeri
— Esencije od punča — Sirup od voća — Limunade
CENIK NA ZAHTEV! CENIK NA ZAHTEV!